

Luova Kainuu

- kulttuurin voimaa aluekehitykseen

**Yhteistyön
voimaa**

s. 8-9

**Kainuun
kasvava peliala**

s. 12

**Residenssejä
Kainuusta**

s. 18-19

**Hankkeilla
elinvoimaa
ja kestäväää
kehitystä** s. 6-7

12/2024

Luova Kainuu – kulttuurin voimaa aluekehitykseen

Luova Kainuu on Kainuun liiton ja Europe Direct Kainuun EU-teemajulkaisu, jossa esitellään kulttuurin ja luovien alojen merkitystä alueiden kehittämisen näkökulmasta. Luovia aloja esitellään useiden kirjoittajien toimesta, eri organisaatioista ja teemoista ja eri lähtökohdista. Kirjoitukset tuovat esiin kulttuurin tuottamista ja tekemistä Kainuussa usealla kulttuurinalalla. Julkaisu esittelee myös kulttuurin rahoitusta ja siihen liittyvää hanketoimintaa ja Kainuun kulttuurikohteita.

Europe Direct Kainuu kuuluu EU:n komission tiedotuspisteverkostoon. Sen isäntäorganisaationa toimii Kainuun liitto ja Suomen tiedotuspisteitä koordinoi EU:n komission Suomen-edustusto.

Kirjoittajat

Jouni Ponnikas, Minna Komulainen, Elina Keränen, Joni Kinnunen ja Johannes Aalto (Kainuun liitto)

Atte Laitinen (Kainuun ELY-keskus)

Verna Piirainen (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus)

Joonas Pylvinen, Kyösti Koskela (Kajaanin ammattikorkeakoulu)

Sari Rusanen (Kuhmon kamarimusiikki)

Veera Tavila (Suomussalmen kunta)

Miia Kauppinen (Routa Company)

Toimituskunta

Eero Vilhu, Minna Komulainen, Elina Keränen, Joni Kinnunen, Johannes Aalto

Kansien kuvat

Etukansi: Teemu Sirviö
Takakansi: Kainuun kuvapankki

Lehden taitto

Perhe Sirviö Osakeyhtiö

Ota yhteyttä

Kainuun liitto / Europe Direct Kainuu
Eero Vilhu
eero.vilhu@kainuunliitto.fi

Kuva: Kajaani Dance Festival, Kainuun kuvapankki

Kainuussa nähdään kulttuurin arvo ja panostetaan sen kehittämiseen

Kainuun maakuntaohjelmassa 2022–2025 todetaan, että Kainuu erottuu muista maakunnista omaleimaisella ja vahvalla identiteetillä. Kainuulainen kulttuuri auttaa erottautumaan muista maakunnista sekä vahvistaa pito- ja vetovoimaa, maakuntaidenteettiä, positiivista suhtautumista ja tunnesidettä Kainuuseen. Kainuulainen kulttuuriperintö, -osaaminen ja pääoma ovat itsisarvoisia kehittämisen ja säilyttämisen kohteita, mutta myös alikäytettyjä resursseja aluekehittämisessä.

Tavoitteena maakuntaohjelmassa on, että Kulttuuri ja luovat alat kukoistavat ja kasvavat. Niiden osaamista ja elinkeinollista vaikuttavuutta vahvistetaan omana toimialana sekä osana maine-työtä, matkailua ja tapahtuma-alaa.

Tavoitetta toteuttamaan vuosille 2022–2025 on linjattu useita toimenpiteitä. Kainuun kulttuurialaa, pito- ja vetovoimaa sekä asukkaiden hyvinvointia vahvistetaan toteuttamalla Kainuun kulttuuriohjelma. Tuetaan Kainuun nykykulttuurin toimijoiden sekä vakiintuneiden kulttuuritapahtumien toiminnan jatkuvuutta, uudistumista ja uuden liiketoiminnan syntymistä niiden yhteyteen. Vahvistetaan kainuulaista kulttuurialan tuotekehitystä, markkinointi- ja liiketoimintaosaamista. Hyödynnetään Kainuun kulttuurin saamaa kansainvälistä näkyvyyttä, esim. Kuhmon Unescon kirjallisuuskaupunki-tunnustusta tai Puolangan pessimismi -brändiä. Luodaan aktiiviset verkostot hyödyntämään Oulu2026-Euroopan kulttuuripääkaupunkivuotta. Tuetaan Kainuun kulttuurivientä ja kehitetään aktiivisesti Kainuuta elokuva- ja sarjatuotantojen ympäristönä ja edistetään kansallisten ja kansainvälisten tuotantojen saamista Kainuuseen. Nykyisen maakuntaohjelman tavoitteet ovat pitkälti toteutuneet ja ohjelman toimenpiteet toteutettu. Kainuulainen kulttuuritoiminta ja -tarjonta on vireää ja monipuolista. Vuoden 2025 loppuun mennessä valmistuu uusi maakuntaohjelma. Tehty työ luo tukevan pohjan aikaansaannosten edelleen kehittämisellä ja uuden rakentamisella.

Rahoituksellista osaamista ja kulttuurin edunajamista tarvitaan

Selkeänä uhkana kulttuurille on julkisen talouden kriisi ja selkeä riski julkisrahoitteisten kulttuuripalvelujen laajasta lakkauttamisesta, joka on jo osin realisoitunut. Kulttuurialan kehittämistä mietittäessä täytyy etsiä uusia innovatiivisia tapoja rahoittaa kulttuuripalveluja.

Valtion talouden tilanne ei ole lähivuosina parane-massa. Yksityistä markkinaehtoista rahoitusta tarvitaan entistä enemmän. Toisaalta kulttuuri on ”perusoikeus,” jonka alueellinen ja yhteiskunnallinen saavutettavuus pitää turvata.

Kainuussa tulee vahvistaa valmiuksia ja osaamista hyödyntää kilpailtua kansallista ja kansainvälistä, erityisesti EU:n tarjoamaa, kulttuurin rahoitusta. EU:n kulttuuripolitiikan tavoitteena on kunnioittaa unionin kulttuurien ja kielten rikkautta ja monimuotoisuutta sekä huolehtia Euroopan kulttuuriperinnön vaalimisesta ja kehittämisestä (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artikla). EU voi myös auttaa kulttuuri- ja luovia aloja toipumaan kriisitilanteista ja edistää niiden selviytymiskykyä, jotta niistä tulisi tulevaisuudessa kestävämpiä. Kulttuuripolitiikka on kansallista politiikkaa, mutta EU tukee jäsenvaltioitaan kulttuurialan yhteisten haasteiden ratkaisemisessa, jotka vaihtelevat digitaalitekniikan vaikutuksista kulttuuri- ja luovien alojen innovaatioiden edistämiseen.

Kulttuurialoilla on mahdollisuus hyödyntää erityisiä EU:n rahoitusvälineitä, joita on saatavilla esimerkiksi Horisontti Eurooppa -puiteohjelman kautta. Luova Eurooppa -rahoitusohjelma (2021–2027) tukee kulttuuri- ja luovia aloja sekä niihin liittyvää rajat ylittävää yhteistyötä ja verkostoitumista. Merkittävä on myös Euroopan kulttuuripääkaupungit -aloite, joka painottaa kulttuurin merkitystä kaupunkien ja alueiden kehityksessä. Parhaimmillaan se voi edistää tehokasta kaupunki-maaseutu-yhteistyötä. Esimerkkejä tästä voidaan nähdä Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Kainuussa ollaan lupaavasti pääsemässä kiinni Oulu2026-Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden tuomiin mahdollisuuksiin.

EU-komission uusi puheenjohtaja Ursula von der Leyen painottaa kesällä 2024 julkistetussa poliittisissa linjauksissaan, että hän haluaa helpottaa ihmisten pääsyä osallisiksi Euroopan rikkaasta ja monimuotoisesta kulttuuriperinnöstä. Toivottavasti kulttuuriala näkyy myös tulevassa EU:n monivuotisessa rahoituskehityksessä 2028–2034. Tämän edistämisestä lienee helppo löytää kansallinen konsensus ja muotoilla maakuntien yhteinen edunajamisen kohde.

Jouni Ponnikas
aluekehitysohjohtaja, Kainuun liitto

Kainuun kulttuurin verkot vesille

Kainuun kulttuuri elää vireää kasvun aikaa. Monet uutuudet, kuten Taidekampus, Kuhmon brandityö, Game city -hautomo ja taidetapahtumat avaavat mahdollisuuksia yhteistyöhön ja lisäävät alueen kulttuuritarjontaa. Kulttuurin rikkaus ja monipuolisuus on etu, jota Kainuussa kannattaa hyödyntää.

Kulttuuri näkyy niin alueen ohjelmissa kuin asukkaan näkövinkkelistä katsoen. Kainuun kulttuuri-ohjelma linjaa kulttuurin roolia koko maakunnan pito- ja vetovoimassa. Kulttuuri-ohjelma rakentuu kolmen teeman ympärille:

- 1. taiteesta ja kulttuurista kainuulaisten hyvinvointia ja pitovoimaa,**
- 2. taiteesta ja kulttuurista työtä ja vetovoimaa Kainuuseen**
- 3. kainuulainen taide, kulttuuri ja luova osaaminen maailmalle.**

Miten näitä teemoja on sitten viime vuosina edistetty? Kaikesta siitä kertoo käsissäsä oleva Luova Kainuu -lehti.

Kainuulaiset tyytyväisiä kulttuuripalveluiden käyttäjiä

Alueen teatterit, tapahtumat, kulttuuriritat, erilaiset tuotannot, residenssit

ja konsertit rikastuttavat kainuulaisten ja alueella vierailevien elämää, tuovat hyvinvointia ja edistävät yhteisöllisyyttä. Kainuulaiset nauttivatkin aktiivisesti kulttuuripalveluista.

Terve Suomi 2022 -kyselyn mukaan kainuulaista naisista 81 prosenttia käyttää kulttuuripalveluita vähintään pari kertaa vuodessa. Vastaavasti 73 prosenttia miehistä käyttää kulttuuripalveluita vuoden aikana.

Aktiivisia kulttuurin kuukausi-harrastajia on kolmannes kainuulaista naisista. Miehistä 19 prosenttia taas käyttää kulttuuripalveluita kuukausi-tain. Aktiiviharrastamista Kainuussa on kuitenkin toiseksi vähien muihin Suomen maakuntiin verrattuna.

Kainuulaiset kokevat kulttuuripalveluiden saatavuuden hyväksi THL:n tutkimuksen mukaan. Palveluiden saatavuuteen ja viestintään on panostettu mm. yhteisen Tapahtumien Kainuu -kalenterin ja viestinnän avulla.

Kulttuuri luo pitovoimaa ja elinvoimaa

Kulttuuri- ja luovat alat ovat myös merkittävä kasvava elinvoiman lähde Kainuun aluetaloudelle. Kulttuurialojen tuotos Kainuussa on kasvanut merkittävästi viime vuosina Tilastokeskuksen kulttuurisatelliitin mukaan. Vuonna 2022 kulttuurialojen tuotos oli 77 miljoo-

naa euroa, mikä tarkoittaa lähes 12 prosentin kasvua vuoteen 2015 verrattuna. Kasvua syntyi etenkin esittävän taiteen, tapahtumien ja peliteknologian alalta. Samaan aikaan kulttuurialan työpaikkojen määrä kuitenkin väheni 11 prosenttia viimeisen viiden vuoden aikana.

Kainuulainen paikallisidentiteetti vahva

Kainuulaisten kotiseutuidenteetti on vahva, jopa muualle muuttaneilla kainuulaissyntyisillä se on toiseksi vahvin Suomessa heti Lapin jälkeen. Siihen ainutlaatuisella kulttuurilla on vaikutusta. Kainuun kulttuuriperintö syntyy sinisistä vaaroista, leppien järvien seliltä ja havumetsistä.

Kulttuuri luo iloa, turvaa ja yhteyttä toisiin, niin maakunnan asukkaisiin kuin muualta tulleisiin. Se luo uteliaisuutta, ehkä kainuulaisten hiljaisella, vaatimattomalla tavalla, mutta vieraanvaraisesti tervehtien. Kulttuuri ja yhteisöllisyys ovat myös turva maailman melskeissä, sillä mitä me puolustaisimme, jos ei kulttuuria, näin totesi aikoinaan myös Britannian pääministeri Winston Churchill.

Minna Komulainen
aluekehitysohjohtaja,
Kainuun liitto

Kulttuurin vaikuttavuus & merkitys Kainuussa

Kulttuuria vuosittain käyttää 81 % naisista ja 73 % miehistä (THL 2022)

Aktiiviharrastajia 29,5 % naisista ja 19 % miehistä (THL 2022)

Kulttuuripalveluiden saatavuuteen tyytyväisiä 98 % (THL 2022)

AV-tuotantojen Kainuuseen tuomat suorat tulot 1,2 miljoonaa euroa (2018-2029)

Kulttuurialan tuotos Kainuussa 77 miljoonaa euroa (2022)

Kulttuurialan työllisyys 498 henkilöä (2022)

Lähteet:

Terve Suomi-tutkimus:
<https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/terve-suomi-tutkimus/tutustu-aiempiin-tutkimuksiin/terve-suomi-kyselytutkimus-2022-2023>

Kulttuurin satelliittitilinpito [verkojulkaisu]
<https://stat.fi/tilasto/klts>

Tapahtumien Kainuu -kalenteri: <https://www.tapahtumienkainuu.fi/fi-FI>

12-vuotias räppäri Lumottu veri, Kainuun kulttuurigaala 2024, kuva Mirna Hyvönen

Luovia aloja tuetaan Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskuksen tuilla

AVEKin eli Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskuksen DigiDemo- ja CreaDemo-tuissa on kaikilla alueilla yhteishenkilö ELY-keskuksista. DigiDemo on tuotekehitystuki, joka on tarkoitettu uusien audiovisuaalisten tai muiden kulttuurisäilytöiden ja niiden kerronnan muotojen kehittämiseen. Hakemuksia on tullut viime vuosina laajasti eri puolilta Suomea ja eri aloilta, kuten pelien, elokuvan ja laajennetun todellisuuden parista. Tänä vuonna tukea myönnettiin 34 hankkeelle yhteensä 450 000 €. Hakemuksia tuli yli 200.

CreaDemo-tukea myönnetään tuotekehityshankkeisiin, joissa etsitään uusia luovien alojen ja kulttuuriyrittäjyyden tuote- tai palveluinnovaatioita. Tavoitteena on synnyttää luovaan osaamiseen perustuva tai sitä hyödyntävä uusi tuote, menetelmä tai palvelu. CreaDemo-hakemuksia tehtiin tänä vuonna yli 100 ja tukea myönnettiin 14 hankkeelle yhteensä 130 000 €.

Kainuuseen Digidemo- ja CreaDemo-tukia ei myönnetty vuosikausiin eikä hakemuksiakaan tehty alueelta paljoa mutta tänä vuonna tilanne on

muuttunut. Hakemuksia tehtiin peräti 18 ja tukea myönnettiin kolmelle hakijalle. Kainuu oli siis kokoonsa nähden hienosti edustettuna tämän vuoden hauissa. VALOSA sai CreaDemo-tukea hankkeeseen, jolla luodaan tekninen konsepti leikkikenttien pelillisen älyvalaistuksen rakentamiseksi. Veera Nuortevalle myönnettiin DigiDemo-tukea "Pick Me! – in Space" avaruusdiplomatipelin suunnitteleminen ideasta valmiiksi konseptiksi sekä suunnitteludokumentin kirjoittamiseen. Black Smoke Studios sai puolestaan DigiDemo-tukea

videopelin pelattavuuden hahmojen ja tarinan kehittämiseen.

Kulttuurialan leikkaukset vaikuttavat merkittävästi myös AVEKin rahoitukseen ja sitä kautta tukiin. CreaDemon ja DigiDemon määrärahojen tasosta vuodelle 2025 ei ole kuitenkaan vielä tietoa.

Atte Laitinen
analytiikko,
Kainuun ELY-keskus

Euroopan sosiaalirahasto (ESR+) osana kulttuurin ja luovien alojen kehittämistä Kainuussa

Kuvat: Kajaani Dance Festival, Kainuun kuvapankki

Osallisuuden ja yhtäläisten mahdollisuuksien edistämässä kulttuurilla ja erilaisilla luovilla menetelmillä on Euroopan sosiaalirahaston (ESR) hankkeissa ollut Kainuussa tärkeä rooli yli ohjelmakausien. Kulttuuria ja erilaisia taidemenetelmiä yhdistettynä myös luonnon hyvinvointivaikutuksiin on hyödynnetty erityisesti kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien kohderyhmien kanssa tehdyssä työssä. Luovia menetelmiä on kehitetty ja pilotoitu mm. sosiaali- ja työllisyyspalveluissa asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi sekä osallisuuden vahvistamiseksi.

Yhdenvertainen Oulu2026 - Moninaisuuden edistäminen ja vähemmistöryhmien osallisuuden vahvistaminen Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa -hankkeessa on edistetty laajasti moninaisuuden ja eri väestöryhmien parempaa huomioon ottamista kuntien ja järjestöjen kulttuuripalveluissa. Ylä-Kainuussa puolestaan Mustarinda-seuran toteuttamassa Sinipyrstö-hankkeessa edistetään ihmisten ja luonnon hyvinvointia kehittämällä ja testaamalla taide- ja luontoperustaisia

kansalaislähtöisiä toimintamalleja ja etsivää kulttuuryötä sekä levitetään tietoa ekososiaalisesta hyvinvoinnista.

Osallisuuden teemojen lisäksi ESR-rahoitusta on merkittävässä määrin kohdistettu Kajaanin Ammattikorkeakoulun pelialan koulutusten kehittämiseen. Koulutussisältöjen uudistamisen, kansainvälisten opiskelijoiden houkuttelun ja opiskelijoiden yrittäjyysvalmiuksien lisäämisen kautta on vahvistettu alan elinvoimaa ja kehittymistä yhtenä maakunnan kärkialoista.

Verna Piirainen
rahoitusasiantuntija,
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Kulttuurihankkeet edistävät kulttuurimatkailua, digitaalisuutta ja kestäväää kehitystä

Kainuussa kulttuurin kehittämistä on paitsi tekijöillä ja kuntasektorilla, myös hankkeilla. Hankkeet tuovat lisää työntekijöitä, aikaa ja mahdollisuuksia pureutua kehittämiskohtiin.

Interreg Europe CHERRY -projekti Belgian Leiedalissa vierailulla (© Leiedal)

Kirjallisuusmatkailua, kulttuuripolkua, historia-podcasteja ja yhteismarkkinointia

Kulttuurimatkailussa juuri alueellinen ja kansainvälinen yhteistyö tuovat uusia näkökulmia siihen, miten matkailija-virtoja voi houkutella uusien reittien ja sovellusten avulla.

Digitaalinen kulttuuripolku eteläisellä Oulujärvellä -hankkeessa tehdään kulttuuripolku, podcast-sarja ja opas-materiaaleja. Leader Oulujärven rahoitamaa hanketta vetää Riihipiha-museo.

Pohjoisen periferian ja arktisen alueen rahoitusohjelman projektissa N-LiTe testataan uusia teknologioita ja osallistetaan nuoria kirjallisuusmatkailun kehittämiseen. Kainuun liitto ja Kajaanin ammattikorkeakoulu ovat

mukana. KAMKissa on työstehtävänä pelikonsepti. Esimerkiksi Kajaanissa työryhmytyöskentelyn pohjalta ideaksi tuli yhdistää Kajaanin linnaa, Messeni-uvankia, Kalevalaa ja hienoja Kainuun maisemia.

Kulttuurihistoria taas on yksi tapa opastaa matkailijoita syvemmälle paikallishistoriaan. Hankkeessa Suomussalmella tuotettiin podcasteja ja opastauluja, jotka sijoitettiin kirkonkylälle ja Turjanlinnaan. Tauluista voi lukea lisätietoa esimerkiksi kirjailija Ilmari Kiannosta. Taulut laadittiin hankkeessa Kulttuurihistoriasta nostetta Suomussalmen ja Kainuun matkailuun.

Kulttuurista uudistavaa vetovoimaa Kajaani-Oulujärven matkailuun -hankkeessa parannetaan alueen kulttuuritarjonnan näkyvyyttä, kehitetään yhteismarkkinoinnin toimintamalleja ja edistetään digitaalista saavutettavuutta.

Aluepolitiikka tarinoiden avulla

Kulttuurin näkyminen aluepolitiikassa on CHERRY-hankkeen aiheena. Esimerkiksi millä tavalla alueellisilla ohjelmissa, kuten maakuntaohjelmalla ja kulttuuriohjelmalla, on edistetty kulttuuria. Näistä löytyy hyviä käytäntöjä Kainuusta: Esimerkiksi kulttuuriympäristöohjelma (2013), Tulevaisuusrahaston tuki audiovisuaalisille tuotannoille. Kainuun kulttuuriohjelma tehtiin isolla joukolla 2021 ja tästä on toteutettu eri toimenpiteitä. Esimerkiksi tyhjen liikeilojen hyödyntämiseen tarttui kiinni Kajaanin kaupunkikeskustassa toiminut Taidekatu Toivo.

Tarinoilla on valtava merkitys elinvoimalle. Kun UPM Kymmene päätti sulkea tehtaan Kajaanissa, alueelle lähdettiin miettimään uutta käyttöä. Kajaanin teollisuushistoriasta löytyi henkilö Herman Renfors, jonka mukaan alue nimettiin uudelleen. Voi olla, että uudella tarinalla ja nimeämisellä on oma roolinsa siinä, että alue kukoistaa ja on sittemmin houkutellut yrityksiä ja jopa supertietokoneita.

Ympäristönäkökulma on vahvana Kainuun sisällöissä

Ekologisuus näkyy Kainuussa vahvasti. Tämä on esimerkiksi Hyrynsalmella toimivan Mustarindan Sinipyrstö-hankkeen ytimessä. Hankkeessa tavoitetaan Hyrynsalmella ja Puolangalla asuvia työkäisiä, jotka ovat syystä tai toisesta työelämän ulkopuolella. Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettu Sinipyrstö haluaakin edistää niin luonnon kuin ihmisten hyvinvointia. Osallisuus parantaa ympäristön ja ympäröivän yhteisön arvostusta.

Hyvänä esimerkkinä ekologisuudesta löytyy useita tuotantoja, esimerkiksi Vaara-kollektiivin tuottama Ärjän taidefestivaali yhtenä esimerkkinä. Vuonna 2026 Ärjän taidefestivaali on osa Oulun Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmatarjontaa.

Kestävä elinvoima ja investoinnit

Kulttuurin on todettu edistävän alueen ja paikkakunnan elinvoimaa. Siihen panostaminen on investointi tulevaisuuteen.

Kulttuuri ja luovat alat voitaisiin nähdä kasvualana nykyistä vahvemmin, ja toimialojen arvonlisäysoosuksien mukaan kulttuuri on keskeisempi toimiala Suomen kansantaloudessa. Tämä tulee huomioida osana toimialojen kehittämistä ja nähdä kulttuuri sen itseisarvon lisäksi uutena perusteellisuutena ja moninaisen hyvinvoinnin edistäjänä.

Kajaanin kaupungin elinvoimaohjelmassa (2022-2026) kulttuuri on nostettu yhdeksi kärkitoimialaksi. Elinvoimaohjelmaan linkittyvä vahvasti rahoituksen saanut Seminaarin Taidekampus -hanke. Taidekampuksen hankesuunnitelmassa todetaan, että hanke tukee elinvoimaohjelmassa tavoiteltua "vetovoiman, pitovoiman ja kilpailukyvyyn" edistämistä. Osaltaan elinvoimaohjelman ansiosta yllämainittua elinkeinopoliittista investointivarausta pystyttiin perustellusti käyttämään Taidekampuskeeseen. Alkuvaiheessa Seminaarin Taidekampuskeelle ovat kesällä 2024 muuttaneet tanssin ammattiryhmä Routa Company, esittävän taiteen Vaara-kollektiivi, Kultura - Kainuun lasten- ja nuorten kulttuurikeskus ja Kajaanin harrastajateatteri.

Luontoympäristöjen hyödyntäminen, kulttuurimatkailu ja peliala näkyvät Kainuun erityispiirteinä kulttuurin ja taiteen sisällöissä ja kasvun mahdollisuuksissa.

Elina Keränen
projektikoordinaattori,
Kainuun liitto

Rahoittajat:

Interreg Europe
<https://www.interregeurope.eu/>

Interreg NPA
<https://www.interreg-npa.eu/>

Oulu2026
<https://oulu2026.eu/>

Leader Oulujärvi
<https://www.oulujarvileader.fi/>

**Rakennerahastot:
ESR+ ja EAKR**
<https://rakennerahastot.fi/etusivu>

Yhteistyöllä kohti kehittyvää kulttuuritoimintaa

Kulttuurialan verkostoja kuulee usein kuvailtavan rihmastoiksi, jotka ulottavat vartensa hyvin laaja-alaisesti eri puolille toimintaympäristöön. Alaa ulkopuolelta tarkastelevalle saattaakin tulla yllätyksenä, kuinka ulospäin kenties yksinkertaisena näyttävä yksittäisen kulttuurituotannon taustalla onkin laajaan verkostomaisuuteen pohjautuva työ. Toimintaympäristö, joka elää verkostoissa ja verkostoista, hyötyy paljon siitä, että verkostojen toimintaedellytysten parantamiseen panostetaan.

Kainuun liitto on panostanut viime vuosina vahvasti kulttuurialan verkostotyön tehostamiseen maakunnassa. Kainuun maakunnallisen kulttuuriohjelman (2022–2025) julkaisun kanssa käsi kädessä Kainuun liitto käynnisti kuntien

kulttuuritoiminnan kehittämistehtävän (Kulttuuri-Kainuu 2022–2023) Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella. Toiminnan keskiössä on ollut yhteistyön tiivistäminen kuntien ja muiden kulttuurin sidosryhmien kanssa. Tiivistyneen yhteistyön avulla on tehty paitsi näkyväksi maakunnan kulttuurisäilytys- ja osaamista, myös lisätty kulttuurin vaikuttavuutta. Verkostomaisen yhteistyön hedelmiä ovat olleet mm. maakunnalliset kulttuuritapahtumat, jotka kiertävät vuorovuosin eri Kainuun kunnissa. Esimerkiksi kuntien kanssa yhdessä suunniteltu ja toteutettu vuorovuosin kunnissa kiertävä Kainuun kulttuurigaala on luotu nostamaan kulttuurin arvostusta ja tuomaan esille alan tekijöitä ja osajia maakunnassa.

Vähintään yhtä tärkeää on ollut vahvistaa kulttuurialan yhteisiä markkinointiponnistuksia, ja tästä näkyvimpiä tuloksia ovat olleet mm. kulttuurin yhteismarkkinointimateriaalit ja kuntien ja kulttuuritoimijoiden yhdessä toteuttamat Kainuun kulttuurin kärkien esittelyt messutapahtumissa. Olemassa olevien verkostojen päälle on myös rakentunut uusia verkostoja, joille on nähty lisäarvoa toimintakentän kehittämisessä. Maakunnallinen Taikusydän-alueverkosto on aloittanut toimintansa, saattaen yhteen kulttuurihyvinvoinnin rajapinnoilla toimivia henkilöitä keskustelemaan ja kehittämään maakunnan kulttuurihyvinvointiasiota.

Kuva: Kainuun kuvapankki

Kulttuuri-Kainuu

1.1.2022–31.12.2023
Toteuttaja: Kainuun liitto
Rahoittaja: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Tehtävänä vahvistaa Kainuun kulttuuritoimijoiden yhteistyötä

<https://kainuunliitto.fi/yhteistyo/hankkeet/kulttuuri-kainuu/>

Kulttuurin vahvistuvat verkostot Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla (KAIPO)

30.11.2023–31.12.2025 | Toteuttaja: Kainuun liitto
Rahoittaja: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Tehtävänä maakuntien, kuntien ja kulttuurialan toimijoiden välisten yhteistyö- ja tuotantomallien edelleen kehittäminen ja juurruttaminen alueelle

<https://kainuunliitto.fi/yhteistyo/hankkeet/kaipo/>

Oulu2026 yhdistää maakunnat

Vuosien 2022–2023 kehittämistoimien jatkumona ikkunaa on avattu yhteistyölle entistä enemmän myös oman maakunnan ulkopuolelle. Pohjois-Pohjanmaata ja Kainuuta yhdistää tuleva Oulu2026-Euroopan kulttuuripääkappunkivuosi kulttuuri-ilmastonmuutokseen, jonka näyttämöitä molemmat maakunnat ovat. Samanaikaisesti Kainuun liitto on käynnistänyt alueellista kulttuuritoiminnan kehittämistehtävää (KAIPO-hanke 2024–2025) Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella. Päämääränä on saattaa yhteen näiden kahden maakunnan kulttuuriverkoston, luoden uutta ja kehittäen myös uudenlaista yhteistyötä maakuntien kulttuuritoimintaan. Yhteistyön tuloksena on esimerkiksi jo käynnistetty alueiden yhteinen kulttuurijohtajaverkosto, jonka tavoitteena on tarjota vertaistukea samojen haasteiden parissa työskenteleville kulttuurijohtajille. Tätä verkostotyötä on tehty yhteistyössä Yhdenvertainen Oulu2026-hankkeen kanssa. Lisäksi on käynnistetty maakuntien yhteistä kehittämis- ja kumppanuuspöytätoimintaa, jossa kulttuurialan ammattilaiset pääsevät keskustelemaan ajankohtaisista alan haasteista ja kehittämistarpeista yhdessä samalla kehittäen toimintaa kohti tulevaisuutta.

Kulttuuririhmastojen voima piilee ehdottoman korkeassa kyvyssä mukautua kulloiseenkin tilanteeseen kasvualustansa mukaisesti. Tämä kyky on vahvuus, jota pystytään ruokkimaan pitämällä verkostot aktiivisina ja luomalla mahdollisuuksia kohtaamisille, sillä silloin syntyvät myös uudet ideat ja siemen yhteistyölle. Tässä verkostotyössä Kainuussa on päästy hyvään vauhtiin, vaikka tekemistä vielä monella tasolla riittääkin. Tummia pilviä kulttuurialalle on viime aikoina tuonut erityisen haasteellinen rahoitustilanne. Onkin selvää, että kulttuurialan edunvalvontakysymykset tulevat jatkossa nousemaan monella tasolla esiin, vaatiin kasvavaa huomiota koko laajalta kulttuuriperheeltä tulevina vuosina.

Joni Kinnunen
projektikoordinaattori,
Kainuun liitto

Nälkämaa elää yhteistyöstä

Uusi Nälkämaan laulu on erinomainen esimerkki kulttuuriverkostojen voimasta

Nälkämaan laulun video on katsottavissa Kainuun liiton YouTube -kanavalla (youtube.com/kainuunliitto/)

Nälkämaan laulusta tehty sinfoninen metalliversio ja sen musiikkivideo julkaistiin toukokuussa 2024. Laulun uusi versio on tuotanto, joka kumpuaa Kainuun kulttuurikentästä, saa elinvoimansa laajoista kansainvälisistä yhteistyöverkostoista ja osoittaa parhaalla tavalla Kainuun maakuntabrändin uusiutumista. Kappale sai alkunsa ja on tuotettu osana Sotkamo International Music Camp -biisintekoleiriä yhteistyössä Sotkamon ja Suomussalmen kuntien sekä Kainuun liiton kanssa. Videon teossa mukana ovat olleet kaikki Kainuun kunnat. Kappale julkaistiin Ilmari Kianto 150 -juhlavuoden kunniaksi.

Yhteistyöstä voimaa palveluverkoston luomiseen

Nyt julkaistu Nälkämaan laulun sinfoninen metalliversio on ensi askel Kainuun maakunnallisen, luovien alojen ja niitä tukevan laajan palveluverkoston luomisessa. Sotkamo ja Suomussalmi rakentavat yhteistyössä Kainuun liiton aluemarkkinoinnin kanssa Kainuun uutta versiota tulkitsevat Battle Beast -yhtyeen laulaja Noora Louhimo, lemiläisen metallimenesyhtye Stam1nan keulakuva Antti Hyryrynen sekä Grammy-ehdokkaanakin olleesta Periphery-bändistä tuttu Casey Sabol. Nälkämaan laulussa kanteletta soittaa virtuoosi Ida Elina ja kainuulaisen jousikvarteton muodostavat Heli-Maarit Leppioja, Laura Matilainen, Minna Blom ja Pietari Willey.

Ilmari Kiannon sanoittaman ja Oskari Merikannon säveltämän Nälkämaan laulun ovat sovittaneet ja

tuottaneet moninkertaisesti palkittu tuottaja Jukka Backlund ja amerikkalainen biisintekijä Casey Sabol. Jousi- ja kantelesovituksista vastaa jazzpianisti ja säveltäjä Visa Oscar. Vastaavina tuottajina ovat toimineet Marko Karvonen ja Tuomas 'Gary' Keskinen.

Yhteistyöstä voimaa palveluverkoston luomiseen

Nyt julkaistu Nälkämaan laulun sinfoninen metalliversio on ensi askel Kainuun maakunnallisen, luovien alojen ja niitä tukevan laajan palveluverkoston luomisessa. Sotkamo ja Suomussalmi rakentavat yhteistyössä Kainuun liiton aluemarkkinoinnin kanssa Kainuun uutta versiota tulkitsevat Battle Beast -yhtyeen laulaja Noora Louhimo, lemiläisen metallimenesyhtye Stam1nan keulakuva Antti Hyryrynen sekä Grammy-ehdokkaanakin olleesta Periphery-bändistä tuttu Casey Sabol. Nälkämaan laulussa kanteletta soittaa virtuoosi Ida Elina ja kainuulaisen jousikvarteton muodostavat Heli-Maarit Leppioja, Laura Matilainen, Minna Blom ja Pietari Willey.

silti kompromisseja tekniikan, tietoliikenneyhteyksien tai muiden nykyajan vaatimusten suhteen.

Tavoitteena on kansainvälisesti tunnetun palvelukokonaisuuden luomisen lisäksi se, että Kainuun aktiivinen ja tasokas kulttuurikenttä pystyy Sotkamon ja Suomussalmen yhteistyön innoittamana tulevaisuudessa ammentamaan toisiltaan oppia ja tekemään konkreettista yhteistyötä.

Luovat alat mallina elinkeinojen kehittämiselle

Elokuvatuotannot, maakunnan kukoistava peliteollisuus sekä muun muassa maakunnan laaja festivaalitentti ja kirjallisuuden tarjoamat mahdollisuudet voivat hyötyä tulevaisuudessa biisi- ja

sanoittajaleirien mallista, yhteistyöstä ja syntyneistä verkostoista. Yhteistyön mallin halutaan leviävän koko maakuntaan ja myös muiden toimialojen piiriin. Kukoistavalla kulttuurielämällä on todistettavasti merkittävä vaikutus muihin elinkeinoihin, maakunnan yleiseen veto- ja pitovoimaan sekä yleiseen hyvinvointiin. Kainuu on tällä hetkellä nouseva kulttuurikentän keskittymä. Maakunta kiinnostaa vahvasti kulttuurin saralla myös kansainvälisesti, kuten esimerkiksi Kainuun valikoituminen Luc Bessonin uuden elokuvan kuvauspaikaksi maaliskuussa osoittaa.

Johannes Aalto
viestintä- ja markkinointipäällikkö,
Kainuun liitto

Nälkämaasta on kuoriutunut Vapaiden maakunta.

KAINUU

Tutustu Kainuun tapahtumiin:

tapahtumienkainuu.fi
kainuu.fi/kulttuuri

Puolanka

Puolanka – pysähdy nyt kuitenkin. Autiot liiketilat ja vanha huoltoasema tankkaavat sinuunkin paikallista voimaa. Paikallista voimaa löytyy myös Suomen korkeimpiin kuuluvasta vesiputouksesta Hepoköngään retkeilyalueella sekä Paljakasta, jokaisen talviliikkujan unelmakohteesta. Lankafest kesäkuussa kutsuu raskaan musiikin ystäviä.

Paltamo

Paltamossa voit kokea kaiken karnevaaleista myyttisiin maisemiin. Kun kesätapahtumat alkavat, tekemistä ei puutu. Jos kaipaat luonnonrauhaa, kulje Autioniemen reittiä kirkonkylän tuntumassa tai vaella myyttiselle Kivesvaaralle, josta innoittui myös Eino Leino.

Kajaani

Oletko kulttuurimatkaileja, jos et ole vielä käynyt Kajaanissa? Kajaanin Runoviikko on jokaisen todellisen runouden ystävän kesämatkan kohde. Kaupunginteatteri on taiteellisesti korkeatasoinen ja kunnianhimoinen sekä tunnelmaltaan viihtyisä. Historiallisen perspektiivin löydät rauniolinnasta.

Suomussalmi

Suomussalmella kulttuuri, luonto ja historia kohtaavat vaikuttavalla tavalla. Täytä metsä sävelillä Soivassa metsässä, kulje Hiljaisen kansan joukossa ja lue muinaisia merkkejä Hossan värikalliolista. Pakko sanoa! -monologifestivaali yhdistää teatterintekijät ja katsojat kaikista ikäryhmistä.

Hyrynsalmi

Luonto, perinteinen kulttuuri ja nykytaide – kyllä kiitos! Vieraille Mustarindan taiteilijatalossa, jonka tapahtumissa yhdistyvät nykytaide, tiede ja yhteiskunnallinen keskustelu. Perinteisen talonpoikaiselämän jälkiä näet Kaunislehdon talomuseossa. Ja kun kaipaat toimintaa, suuntaa Ukkohallaan!

Ristijärvi

Ristijärvellä saa syödä hyvin sekä nauttia musiikista ja persoonallisista luontokohteista! Maista perinneherkkuja Juustoleipämesuilla, vieraile Ristijärvi soi -festivaalilla ja Hiisjärven upealla hiekkarannalla. Saukkovaaran maisemissa voit majoittua, retkeillä, hiihtää ja lasketella koko perheen voimin!

Sotkamo

Seuraa upeita maisemia ja kiehtovia menneisyyden jälkiä. Naapurinvaara on Kainuun vanhinta asutusaluetta - siellä voit vaeltaa, hiihtää ja tanssia yhdellä Suomen kuuluisimmista tanssilavoista. Hiidenportin kansallispuistosta löydät korkeat kallioseinämät, vesiputoukset ja unohtuneet pilopirtit. Pimeän tullen syttyvät Hiukan elämysvalot.

Kuhmo

Kuhmo on kirjallisuuskaupunki! Kirjallisuus ja elävä yhteys Kalevalaan ovat Kuhmon aarteita. Kulttuurikeskus Juminkeko vaalii Kalevalaan liittyvää kulttuuriperinnettä. Kuhmo on myös musiikkikaupunki: Kuhmon Kamarimusiikki ja Musiikkijuhla Sommelo tarjoavat huippukokemuksen musiikin ystäville.

Kulttuuri- seikkailu Kainuussa

KAINUUN LIITTO

Peliala Kainuussa – kasvava keskittymä

Peliteollisuuden kehitys Kainuussa

Kainuussa on rakentunut viime vuosikymmenien aikana kansainvälisesti tunnustettu pelialan keskittymä. Kajaanin pelialan tarina sai alkunsa vuonna 2006, kun Kajaanin ammattikorkeakoulu (KAMK) käynnisti ensimmäisenä korkeakouluna Suomessa pelialan koulutuksen. Koulutusohjelma on ollut ratkaisevassa roolissa alueen peliteollisuuden kehityksessä, tarjoten osaavaa työvoimaa paikallisille yrityksille ja houkuttellen kansainvälistä huomiota.

Kajaanissa toimii useita menestyneitä pelialan yrityksiä, kuten Kitka Games, CSE Entertainment, Critical Force, ja Black Smoke Studios. Vuonna 2022 näiden yritysten yhteenlaskettu liikevaihto ylitti 160 miljoonaa euroa, ja

ne työllistävät maailmanlaajuisesti yli 150 henkilöä. Merkittävä osa tästä osavasta työvoimasta työskentelee yhä Kajaanissa, mikä vahvistaa kaupungin roolia kansainvälisesti tunnustettuna pelialan keskuksena.

Meneillään olevat hankkeet

Kainuussa on käynnissä useita merkittäviä kehityshankkeita, jotka tukevat paikallisen pelialan kasvua ja kehittymistä, kuten Pelikan, GameCity Kajaani ja Kainuu GEMS (Game Entrepreneurship Mentoring to Success). Pelikan-hankkeen myötä Kajaanin ammattikorkeakouluun on perustettu kansainväliset BBA- ja MBA-ohjelmat, jotka vahvistavat alueen pelialan koulutustarjontaa.

GameCity Kajaani keskittyy kolmeen keskeiseen tavoitteeseen: pelialan koulutuksen ja yrittäjyysvalmiuksien kehittämiseen, pelialan yritysten perustamiseen sekä kaupungin ja sen pelialayhteisön kehittämiseen. Kainuu GEMS tukee GameCityn tavoitetta uusien yritysten luomisessa vahvistamalla pelialan yrittäjyyden taitoja ja tarjoamalla kasvuyrityksille mahdollisuuksia kehittyä ja kasvaa.

Koulutuksen ja instituutioiden rooli

Kajaanin ammattikorkeakoulu on ollut avainasemassa pelialan kehityksessä. KAMK:n pelialan koulutusohjelmat tarjoavat korkeatasoista opetusta, joka on vahvistanut alueen vetovoimaa ja elinvoimaisuutta. Lisäksi KAMK tukee opiskelijoiden yrittäjyyttä pelialan osuuskunnan ja yrityskiihdyttämötilojen avulla.

Pelialan opintoja voi Kajaanissa aloittaa jo toisella asteella, sillä KAO:n media-alan koulutuksessa voi opiskella pelituotannon toteuttajaksi. Näin pelialan opintopolku ulottuu Kajaanissa toisen asteen opinnoista aina maisteritasolle asti.

Kajaanin kaupungin panostukset

Kajaanin kaupunki on pitkäjänteisesti ja aktiivisesti edistänyt pelialaa rahoittamalla useita hankkeita, kuten viimeisimpänä GameCity Kajaanin, sekä osallistamalla pelialaa koskevaan viestintään. Kaupunki on keskeinen osa pelialan ekosysteemiä, luoden vahvan perustan alueen pelialan kestäväille kasvuille.

Kasvua pelialan ekosysteemistä

Kainuussa on syntynyt vahva pelialan ekosysteemi, jossa koulutus, yritykset ja julkiset toimijat tekevät tiivistä yhteistyötä alueen kasvuun ja kansainvälistymisen edistämiseksi. Pelialan keskittymän kehitys on ollut strategisesti ohjattua, ja tavoitteena on nostaa Kainuu Suomen johtavien pelialueiden joukkoon.

Joonas Pylvinen ja Kyösti Koskela
Kajaanin ammattikorkeakoulu

Kuva N-Lite projektista – Kajaanin linna peliympäristössä

Kainuun luova yhteisö tukee taiteen tekemistä

Kirjailija Risto Oikarinen

Olen kirjailija Risto Oikarinen. Synnyin Kajaanissa vuonna 1978 ja kävin siellä kouluni. Kävin varusmiespalvelukseksi Kainuun sotilassoittokunnassa ja vuonna 1998 muutin Helsinkiin. Soitan saksofonia ja yhdistän esityksissä tekstiä ja musiikkia. Minut on vihitty myös luterilaisen kirkon papiksi vuonna 2018, mutta kirjoittaminen ja kirjailijuus ovat päätyöni.

Millä paikkakunnalla Kainuussa olet vaikuttanut?

Olen Puistololan poikia Kajaanista. Olen asustellut Puistolassa rintamamiestalossa elämäni ensimmäiset 19 vuotta.

Suhteesi Kainuuseen?

Erittäin läheinen, vaikkein siellä asukaan. Kainuu on iso osa persoonaa ja tulee aina olemaan. Se on iso osa myös taidetta, kirjoja, kielessä ainakin. Kajaanissa asuu veli perheineen ja ystäviä, ja pyrkimykseni on käydä säännöllisesti tapaamassa Paltamossa asuvia vanhempia. Yritän pitää lasteni luontosuhdetta yllä. Syksyllä kävimme Kainuussa puolukassa. Kieli tarttuu nopeasti lapsiin, ja saattaa Kainuun murre pirkahdella itselläkin. Vanhemmiten sitä ei niin jaksa peitellä: annan tulla, pirkotellen.

Miten Kainuu on vaikuttanut taiteelliseen työhösi tai inspiroinut taiteen tekemistä?

Kainuu on vaikuttanut hyvin monella tavalla. Kainuulaisuus on luovuuteni pohjimmaisista ja kestävimpiä kerroksia. Koska kainuulaisuus on iso osa persoonani, se tulee kirjoihini tavalla tai toisella. Vaikka uusi teokseni sijoittuisi maapallon toiselle puolelle, kainuulaisuus tulisi siinä jotenkin mukaan kielen tai huumorin kautta. Lapsuus ja nuoruus Kainuussa ovat kuin taidekoulu: tarinat, maisemat, kieli. Se on iso kuvasto luontosuhdetta, huumoria, tapaa käyttää kieltä ja myös tiettyä synkkyyttä ja surua. Kainuu on voimakkaiden vastakohtien maakunta, ja vastakohtat toimivat dynamona taiteelle. Koen, että taiteeni koostuu paljon vastakohtista ja kontrasteista, kuten vakavuudesta ja huumorista, erillisyydestä ja yhteydestä ja valosta ja pimeydestä.

Kirjailija ja saksofonisti

Kirjoittanut runoteoksia ja romaaneja

Uusin teos runokokoelma Kiitos tästä yöstä (Otava 2023)

Romaanit Nälkämaan laulu (Otava 2016) ja Piispa (Otava 2021)

Risto Oikarinen, kuva Antti Rintala, Otava

Taikuri Henri Kemppainen

Vuoden Taikuri 2022
Magician Of The Year 2022

**Suomen Taikuri
2019 -palkinnon voittaja**
Magician Of Finland Award Winner 2019

Evento Awards 2016 -voittaja
– Vuoden paras esiintyjä
Evento Awards 2016 Winner
– Best Performer Of The Year

Henri Kemppainen, kuva Jonas Lundqvist

Ammattilaisuransa vuonna 2006 aloittanut Hyrynsalmelaislähtöinen Henri Kemppainen on arvostettu kansainvälinen taikuri, joka on kiertänyt ympäri maailmaa esiintymässä omien ohjelmanumeroidensa kanssa aina Abu Dhabissa asti. Hänet on valittu Vuoden Taikuriksi 2022, Suomen Taikuriksi 2019 sekä Vuoden parhaaksi esiintyjäksi Evento Awardseissa 2016. Lisäksi hänet on palkittu Kulttuurivienti -palkinnolla Kainuun Kulttuurigaalassa vuonna 2023. Kemppainen on ensimmäinen suomalainen taikuri, jonka tv-sarja Magic in Lapland on kansainvälisessä levityksessä. Suomessa Kemppainen on esiintynyt lukuisissa tv-ohjelmissa sekä myös mm. Haloo Helsinki! -yhtyeen, Robinin, Anna Puun ja Jussi69:n kanssa.

Henri kertoo: "Elin ja kasvin Hyrynsalmella keskellä Kainuun upeaa luontoa ensimmäiset 20 vuotta elämästäni. Olen vasta jälkikäteen kunnolla ymmärtänyt, että luonnon keskellä asuminen oli etuoikeus. Taiteen näkökulmasta rauhallinen ympäristö metsän keskellä inspiroi esitysten rakentamiseen ja taikuuden harjoitteluun. Luovaan työhön ja uusien ideoiden syntymiseen tarvitaan useimmiten rauhallinen ympäristö ja itsellä tähän oli mahdollisuus lapsuudesta saakka. Kainuun vaikutus näkyy myös suhteessani työn tekoon. Olen pieneltä paikakunnalta ponnistanut isoille lavoille. Kun löytyy tahtoa, aito kainuulainen lupsakkuus ja taito, niin voi päästä mihin tahansa.

Kokemuksesta voin sanoa, että Kainuulaista tekemistä arvostetaan kovasti pääkaupunkiseudulla. Me kainuulaiset suhtaudumme työhön vakavasti sopivan rennolla, useimmiten humoristisella otteella.

Suhteeni Kainuuseen on säilynyt läheisenä, vaikka olen muuttanut pois jo 2000-luvun alussa. Pidän luonnossa liikkumisesta kovasti edelleen.

Suurin ja varmasti näkyvin jälkeni taiteen ja Kainuun yhteydestä on viisi-osainen Magic in Lapland tv-sarja, joka saatiin laajaan kansainväliseen levitykseen aina Amerikkaan asti. Kainuun osalta sarjaa kuvattiin Hyrynsalmella, Hossassa ja Puolangalla. Magic in Lapland tv-sarjan tuotanto on Oululaisen palkitun luovan talon NTRZN Median käsialaa.

Juuri julkaistu Suomen kiertueeni ja Hurmaava Huijari -esitykseni vieraillee myös Kainuussa (Suomussalmi Teatteri Retikka) kevään 2025 aikana. Uskon, että tulen jatkossakin tekemään tv-tuotantoihin liittyviä juttuja Kainuussa."

Nuoret tekevät Kainuun kulttuurin tulevaisuuden

Haastattelimme kahta nuorta kulttuurin tekijää Kainuusta.

Xavier Heikkinen
kuva Tiina Kyllönen

Suvi Seppänen
kuva Aino Kyllönen

Xavier Heikkinen, 16, Kajaani

Kuka olet ja millä tavalla toimit kulttuurin parissa?

Olen Xavier Heikkinen, olen 16-vuotias musiikin opiskelija Kajaanista. Oma päivittäinen arki muodostuu suuresti pelkästään kulttuurista. Opiskelen ensimmäistä vuotta KAO Konservatoriossa muusikon perustutkintoa, eli siis päivät koostuvat enimmäkseen musiikin tekemisestä joko yksin tai jonkinlaisen ryhmän kanssa. Musiikin lisäksi toimin aktiivisesti Kajaanin Harrastajateatterissa näyttelijänä erilaisissa produktioissa, tosin nykyään paljon vähemmän kuin aikaisemmin, sille syynä kiireet koulun projektien kanssa. Koulun kautta olen myös tavannut ihmisiä, joiden kanssa teemme muutakin kuin vain musiikkia, kuten muun muassa kirjoitamme ja luemme runoja yhdessä toistemme kanssa ihan kasvotusten.

Mitä Kainuu tuo sinulle taiteen tekemiseen?

Kainuu minulle taiteen tekemiseen tuo paljon uusia mahdollisuuksia, uusia ihmisiä joiden kanssa luoda yhteisöjä ja uusia verkostoja, sekä uutta näkökulmaa useisiin eri asioihin. Kun Kainuu on kuitenkin melko pieni paikka, niin silti taiteen tekijöitä löytyy ja heihin saa helposti yhteyden, ja siitä voi syntyä aina jotain uutta. Aina on uusia ihmisiä, uusia yhteistyökumppaneita, ja se juuri on mahtava Kainuussa taiteen tekemisen ominaisuus.

Suvi Seppänen, 18, Hyrynsalmi

Kuka olet ja millä tavalla toimit kulttuurin parissa?

Olen Suvi Seppänen ja olen kotoisin Hyrynsalmelta. Soitan viulua, pianoa, saksofonia, kontrabassoja, harmonikkaa ja kitaraa ja toimin monessa kainuulaisessa ja Kainuun ulkopuolisessa soittokokoonpanossa. Opiskelen kansanmusiikkia Sibelius-akatemian nuorisokoulutuksessa, ja sävellän ja sanoitan paljon myös omaa musiikkia. Kirjoitan myös paljon fiktiivistä tekstiä. Lisäksi toimin mielelläni myös erilaisissa tanssi- ja näytelmäprojekteissa silloin, kun ehdin ja tilaisuus tulee kohdalle.

Mitä Kainuu tuo sinulle taiteen tekemiseen?

Minulle Kainuu toimii taiteellisen kotipaikan lisäksi inspiraationa ja innoituksen lähteenä. Kainuun ainutlaatuinen luonto ja rauha tarjoavat hyvät lähtökohdat myös uuden musiikin ja tekstin tekemiselle. Mielestäni erityisen upeaa ja poikkeuksellista Kainuun sisällä toteutettavista taideprojekteista tekevät sisukkuus, lämminkisyys ja hiljainen ylpeys omista juurista ja kodista. Kainuussa on aivan omanlaistaan voimaa, jota voi yllpeästi viedä taiteen muodossa muuallekin.

Kuhmon kulttuuri-klusteri

Kuva: Kainuun Kuvapankki

Kuhmossa kulttuurielämää on rakennettu yli 50 vuotta pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti. Paikkakunnalle on kasvanut vahva kulttuuritoimijoiden joukko, josta näkyvimmit toimijat liittyvät Kuhmon Kamarimusiikkiin, Kalevalakeskus Juminkeeseen, Kuhmo-taloon, musiikkiopistoon, Kansanmusiikkijuhla Sommeloon ja Runolaulu-Akatemiaan. Voidaan puhua Kuhmon kulttuuriklusterista.

Kuhmon Kamarimusiikki alkoi 54 vuotta sitten yhdestä kirjeestä. Nuori suomalainen sellisti, silloin 21-vuotias Seppo Kimanen, kysyi Kuhmon Musiikkiyhdistykseltä, löytyisikö Kuhmosta niin palavasti musiikista innostunutta väkeä, että he yhdessä hänen ja huipputaiteilijoiden kanssa alkaisivat järjestää festivaalin ja kurssit. Kimanen kuvasi, että idea oli jokseenkin ainutlaatuinen Suomessa. Vaikka ensimmäisessä kesän 1970 konsertissa oli vain kahdeksan maksanutta kuulijaa, on festivaali kasvanut 50 vuodessa yhdeksi Suomen kansainvälisimmistä tapahtumista. Kuhmoon kokoontuvat kamarimusiikin parhaat taiturit kotimaasta ja ulkomailta soittamaan festivaalilla ja nuorista musiikinopiskelijoista kasvatetaan uusia tähtiä maailman konserttilavoille.

Yli 40 vuoden takana puolestaan ovat nykyisen Juminkeon juuret. Juurien rakentamisen Kulttuurikornitsan nimellä. Neljäskymmenessä vuodes-

sa Juminkeesta on kasvanut Kalevalaisen ja karjalaisen kulttuurin koti, joka jaksaa ehtymättömästi tuoda esille sekä historiaa että elää tässä päivässä. Juminkeon tekemän työn ansiosta Kuhmon kaupunki sai UNESCO:n kirjallisuuskaupunki-statuksen vuonna 2019.

Kuhmo-talosta kulttuurin koti

31 vuotta sitten kaupunkiin rakennettiin Kuhmo-talo turvaamaan Kuhmon Kamarimusiikin jatkuvuus, mutta myös muun kulttuuritoiminnan tarpeet. Vuosien saatossa Kuhmo-talosta on tullut niin kuhmolaisen ja muualta Kuhmoon tulevan kulttuurin koti myös kuhmolaisen yhteinen olohuone. Talossa järjestetään vuosittain n. 700 yleisötapahtumaa sekä erilaisia yksityistilaisuuksia.

Kuhmo-talon myötä Kuhmon saatiin myös oma musiikkiopisto ja sille erinomaiset tilat. Ennen sitä Kuhmon musiikinopetus tapahtui Kajaanin alla. Opiston kautta ovat kulkeneet sadat

opiskelijat ja kymmenet opettajat ovat antaneet erinomaista opetusta. Musiikkiopiston vahvistumista ovat olleet yhteistyö Sotkamon kanssa ja tanssin tuleminen osaksi musiikkiopiston tarjontaa.

Vajaan 20 vuoden takana puolestaan ovat Kansanmusiikkijuhla Sommeloon ja Runolaulu-Akatemian juuret. Runolaulusta ja arkaaisesta kansanmusiikista on kasvanut merkittävä osa Kuhmon musiikkielämää. Niin kuin Kamarimusiikki myös Sommelo on tarjonnut festivaalin ohella kursseja. Hyvää viime vuosien näyttöä Sommelo on Runolaulu-Akatemian vahvuudesta oli Kuhmon valinta vuoden 2023 suomalais-ugrilaisiksi kulttuuripääkaupungiksi. Runolaulu-Akatemian tärkein tavoite tällä hetkellä on viedä runolaulu maailmanperintöluetteloon sekä saada Baltiasta Suomen kulkeva laulureitti osaksi eurooppalaisia kulttuurireittejä.

Kulttuurin vetovoimaa

Edellä luetellut instituutiot ovat olleet Kuhmon kulttuuriklusterin tunnetuimpia peruspalkkeja, mutta niitä tukipiireitä on paljon enemmän. Harrastajapuolella pitkän historian omaavia konkareita ovat mm. Kuhmon Mieslaulajat, Kuhmolaisteatteri ja Kuhmon Puhallinmusiikin ystävät. Perusopetuksessa on ollut musiikkipainotteisia ryhmiä 40 vuotta, lukiossa on musiikkipai-

notteinen linja. Kaupungissa on upea kirjasto, kaksi museota ja yksityinen elokuvateatteri. Kulttuuritoimijoiden yhdessä tekemä tapahtumia ovat Kuhmon Talvi ja Hilpeä heinäkuu, uusinta festivaalia edustaa tanssitapahtuma Joutsentanssi. Kun Kuhmon Kamarimusiikki alkoi, oli Kuhmossa vain yksi taiteen ammattilainen – kirkon kanttori. Nykyisin Kuhmossa asuu ja tekee työtä monenlaisia taiteen ammattilaisia – kuvataiteilijoita, muusikoita, kirjailijoita, valokuvaajia.

Harvalla paikkakunnalla kulttuuri on niin merkittävässä asemassa myöskin kaupungin strategiassa kuin se on Kuhmossa. Kuhmon brändi koostuu metsästä, musiikista, Kalevalasta, yhdessä tekemisestä, taidosta ja laadusta. Kaupungin visio on "täyttää elämää metsän ja kulttuurin valtakunnassa".

Kuhmossa on kulttuuri luksusta, kun katsotaan sen sisältöjä, mutta ei ole luksusta siinä mielessä, että se olisi niin kallista, että sitä ei voisi ostaa. Paljon on tarjolla myös ihan ilmaista. Kulttuuri tuo hyvinvointia, kulttuuri työllistää, kulttuuri antaa sisältöä elämään. Kulttuuri on paikkakunnan jatkuvaa pito-, veto- ja lumovoimaa. Kuhmossa on hyvä "kulttuuripössi".

Sari Rusanen
toiminnanjohtaja,
Kuhmon kamarimusiikki

Kulttuuri ja luovat alat Suomussalmella vetovoimaa, yhteisöllisyyttä ja kasvua

Kulttuurimatkailu ja saavutettavuuden haasteet

Suomussalmen kulttuurimatkailukohdet houkuttelevat kävijöitä ympäri maailmaa ainutlaatuisella yhdistelmällä historian, taidetta ja luonnonelämyksiä. Kohteita, kuten Raate, Soiva Metsä ja Hossan kansallispuisto, yhdistää kuitenkin yksi merkittävä haaste: saavutettavuus. Paikalliset yritykset ovat vastanneet tähän tarjoamalla matkailupaketteihin sisältyviä lentokenttäkuljetuksia, mutta kehittäminen vaatii edelleen pitkäjänteisiä toimia, jotta koko Kainuun saavutettavuus ja alueellinen tasa-arvoisuus vahvistuisivat. Suomussalmen ainutlaatuiset kohteet ovat elinvoimaisia, mutta saavutettavuuden parantaminen on edellytys sille, että niiden potentiaali voidaan täysimääräisesti hyödyntää.

EU-hankkeet osana kehitystä

EU-rahoitus on ollut keskeisessä roolissa kulttuurimatkailun kehittämisessä Suomussalmella. Esimerkiksi Darja Korhosen Kulttuurihistoriasta nostetta matkailulle -hankkeesta toteutettiin mittava kulttuurihistorian kartoitus ja luotiin podcast-sarja, joka tuo esiin Suomussalmen kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita. Reitti yhdistää Jaloniemen alueen aina Kirkonkylän Kirkkosaareen saakka, tarjoten kävijöille mahdollisuuden tutustua kylämme kulttuurihistoriaan uudella tavalla. Tämä ja lukuisat muut EU-hankkeet ovat elintärkeitä alueellisen veto- ja pitoimien vahvistamisessa. Ne tarjoavat konkreettisia työkaluja ja resursseja paikallisen kulttuuriperinnön esiin tuomiseksi ja uusien matkailuinnovaatioiden luomiseksi.

TipTop Walkers järjestää Suomussalmella vuosittain sirkustapahtumia, kuten leirejä, työpajoja sekä ulkoilmanäytöksiä – kuvassa esitys Costa del Bolo 2023 Suomussalmen Jätkänpuistossa, kuva Veera Tavila

Yhteisöllisyys – kulttuurin sydän

Yhteisöllisyys on Suomussalmen kulttuurin ytimessä. Paikallinen kulttuuritoiminta, kuten Teatteri Retikka ja Suomussalmi Rock, ovat esimerkkejä siitä, kuinka yhdessä tekeminen voi rikastuttaa koko kunnan elämää. Suomussalmen kulttuurielämä nojaa voimakkaasti paikallisten ihmisten haluun osallistua ja rakentaa jotain merkityksellistä. Tämä ei ole vain resurssi – se on elinehto.

Suomussalmella kulttuuri ei ole vain jotain, mitä katsotaan tai kokeetaan, vaan se on aktiivista, osallistavaa ja kaikkia yhdistävää. Täällä taiteen tekeminen palo yhdistyy yhteisön voimaan. Tämän palon säilyttäminen on tärkeämpää kuin koskaan. Kulttuuri

tarvitsee omaperäisyyttä, rohkeutta ja vahvaa yhteistyötä, jotta se voi edelleen toimia alueen houkuttelevuuden ja elinvoiman perustana.

Katse tulevaan

Suomussalmi on onnistunut yhdistämään paikallisen kulttuuriperinnön ja luovuuden osaksi kunnan kasvua ja vetovoimaa. Tulevaisuudessa on tärkeää, ettei oman arvon ja yhteistyön merkitystä unohdeta. Keskustelu, yhdessä tekeminen ja yhteisöllisyys ovat Suomussalmen kulttuurielämän kantavia voimia, ja niiden varaan voidaan rakentaa myös tulevaisuuden menestystarinoita.

Veera Tavila
kulttuurituottaja,
Suomussalmen kunta

Kulttuuri ei ole pelkkä lisäarvo – se on tapa elää ja olla yhdessä. Suomussalmella tämä näkyy vahvana kulttuuriperinteen vaalimisena ja uusien innovaatioiden kehittämisena. Suomussalmi on jotain, mistä koko Kainuu voi olla ylpeä.

Residenssi- toiminta Kainuussa

Kainuussa toimii kaksi taideresidenssiä. Mitä residenssitoiminta on ja miten se toimii Kainuun residensseissä?

Poikkeuksellinen Mustarinda Paljakanvaaralla

Kuvittele vanha metsä ja vaara, jonka laella sijaitsee vanha koulu. Koulu on saanut nimen Mustarinda vanhoista kartta-aineistoista. Paikalla on ainutlaatuinen kansainvälinen residenssi, josta kysellään Keski-Euroopassakin jatkuvasti, kuinka sinne pääsisi. Paljakan luonnonpuiston koillislaidalla sijaitseva Mustarinda on toiminut vuodesta 2009 alkaen voittoa tavoittelemattomana yhdistyksenä. Ekologisuus on kaiken toiminnan läpileikkaava teema ja se toteutuu jo arjessa. Vapaaehtoisvoimin jatkuvasti ylläpidetään

pihapiiriä ja taloa, ja energiaremonttia on tehty.

Residenssihakua pyörii kausittain. Taiteilijat voivat hakea residenssiin esimerkiksi kuukaudeksi. Valinnan tekee Mustarinda-seuran vaihtuva ryhmä.

Residenssi houkuttelee taiteilijoita ja tutkijoita eri aloilta niin Suomesta kuin ulkomailtakin. Osa residenssitaiteilijoista pitää myös työpajoja Hyrynsalmen lapsille ja nuorille.

Mustarindan residenssitoiminnan erityisyytenä on paikan sijainti korkealla vaaran laella vanhan metsän keskellä.

Lisäksi Mustarinda toivoo, että residenssitaiteilijat matkustaisivat paikalle mahdollisuuksien mukaan hitaasti mahdollisimman vähän luontoa kuluttavilla kulkuvälineillä.

Mustarindan toiminta ulottuu Hyrynsalmelta tiiviisti myös muihin Ylä-Kainuun kuntiin. Mustarindalla on paitsi jatkuvaa residenssitoimintaa, myös omia hankkeita, esimerkiksi ESR+-rahoitteinen Sinipyrstö-hanke. Lisäksi Mustarindan pyörittämä Vaara-Kainuun Taidekansallispuisto -valmisteluhanke on osa Oulu2026

Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmaa.

Mustarinda sai syksyllä 2024 Pro Kainuu -palkinnon työstään. Vuonna 2021 Mustarinda palkittiin taiteen valtionpalkinnolla monitaiteen alalla.

Elina Keränen
projektikoordinaattori,
Kainuun liitto

Lähde: Mustarindan verkkosivut
<https://mustarinda.fi/fi/residency>

Kuva: Mustarindan sauna, kuva Elina Keränen

Vanha Paljakan koulu on saanut uuden elämän tieteen, taiteen ja ekologisen ajattelun hautomona.

Routa Company tarjoaa Kajaanissa teatteritilaa, majoitusta ja mentorointia

Residenssitoiminta Roudassa tarkoittaa taiteilijoille / taiteilijaryhmille mahdollisuutta työskennellä maksutta teknisesti varustellussa teatteritilassa. Myös majoittuminen Roudan residenssiasunnossa Kajaanin keskustassa on residenssitaiteilijoille maksutonta. Residenssin aikana taiteilijoilla on mahdollisuus saada taiteellista, tuotannollista ja/tai viestinnällistä mentorointia Roudan henkilökunnalta. Myös demo-esityksen tai avoimen harjoituksen pitämiseen on mahdollisuus. Näin taiteilijat saavat mahdollisuuden esitellä työskentelyä yleisölle ja saada yleisöpalautetta teoksen senhetkistä vaiheesta. Residenssiin voi hakea teosprosessin eri vaiheissa: teos voi olla jo hyvinkin pitkällä tai vasta aivan alkuvaiheessa.

Residenssitaiteilijat ovat enimmäkseen tanssitaiteilijoita, mutta myös teoksen valmistamiseen liittyvät muut ammattiryhmät ovat usein edustettuina (eri suunnittelijat). Roudan residenssitoiminta on avoin myös kansainvälisille taiteilijoille, ja residenssissä vierailleekin kotimaisten tekijöiden lisäksi säännöllisesti ulkomaisia tanssitaiteilijoita.

Moninaisia teosten aihepiirejä ja yleisökeskusteluja

Roudan residenssiin valittavat teokset eivät edusta tiettyjä teemoja eikä residenssitaiteilijoita kuratoida teemojen perusteella. Näin ollen työstettävien teosten aihepiirit ovat hyvin moninaisia. Toistuvaa on ainoastaan se, että taiteilijat hyödyntävät yleensä maksimaalisesti sen ajan, jota Routa voi heille työskentelytilassa tarjota. Työskentely on hyvin keskittyntä, kun taiteilijat ovat poissa omasta kotiympäristöstään ja voivat rauhoittaa residenssian ajan teostyöskentelylle.

Residenssijaksojen aikana järjestetään yleensä demo-esitys tai avoin harjoitus, joka on avoin kaikille. Näissä tilaisuuksissa paikallisen yleisön ja vieraillevien taiteilijoiden välille syntyy keskustelua, joka avaa taiteellisen työskentelyn prosessia yleisölle. Koska taiteilijat edustavat eri kansalaisuuksia ja erilaisia kulttuuritaustoja, syntyy avoimissa yleisötilaisuuksissa myös kulttuurien välistä ymmärrystä mm. teemoihin ja työskentelykulttuuriin liittyen. Myös paikallisten taiteilijoiden ja residenssivieraiden välillä syntyy kollegiaalista keskustelua ja verkostoitumista, joka rikastuttaa molempia osapuolia.

<https://routa-company.fi/>

Kainuuseen mahtuisi lisääkin residenssitoimintaa

Kainuu on erinomainen paikka toteuttaa residenssitoimintaa. Routa saa residenssitaiteilijoilta säännöllisesti hyvää palautetta siitä, kuinka helppoa Kajaanissa on keskittyä työskentelyyn, kun ympäristö on rauhallinen. Luonto on lähellä ja mahdollisuudet sekä luonnossa palautumiseen että työskentelyyn luontoympäristössä ovat erinomaiset. Roudan näkökulmasta residenssitoiminta on erinomainen mahdollisuus tukea freelance-taiteilijoiden työskentelyä, kasvattaa omia taiteellisia verkostojaan sekä pysyä tietoisena siitä, millaisten aiheiden parissa tanssin kentällä työskennellään. Residenssitoiminta tekee Routaa ja Kajaania tunnetuksi taiteilijoille, mikä puolestaan madaltaa kynnystä hakea Roudassa olevia avoimia työpaikkoja. Residenssitoiminta tekee siis hyvää alueen vetovoimalle. Kainuuseen mahtuisi lisää eri taiteenalojen residenssitoimintaa. Samalla eri toimijoiden välistä yhteistyötä voisi tiivistää. Olisi hienoa, jos Kainuussa olisi laajempi residenssitoimijoiden verkosto, joka pitäisi aktiivisesti yhteyttä ja tekisi yhteistyötä mm. osaamisen jakamisella.

Miia Kauppinen Routa Company

Tervetuloa Kainuun tapahtumiin!

helmikuu
Kajaani tanssii -festivaali

kesäkuu
Lankafest
Kansanmusiikkijuhla Sommelo

heinäkuu
Kuhmon kamarimusiikki
Kajaanin runoviikko
Suomussalmi rock
Sommelo
Ärjän taidefestivaali

elokuu
Ristijärvi Soi!
Linnanvirta-puistojuhla

syyskuu
Pakko sanoa!-taidefestivaali
Northern Game Summit

lokakuu
Kekrifest

marraskuu
Räntä – esittävän taiteen festivaali
Kainuun kirjamesut

joulukuu
Kainuun kulttuurigaala

Kainuussa toimiva EUROPE DIRECT -tiedotuspiste kuuluu Suomen EUROPE DIRECT -verkostoon, joka puolestaan on osa Euroopan laajuista keskusten verkostoa. Keskusten tarkoituksena on lisätä vuorovaikutusta EU:n päätöksentekijöiden ja kansalaisten välillä sekä kannustaa kansalaisia osallistumaan keskusteluun EU:n tulevaisuudesta. Verkostoa hallinnoi Euroopan komissio.

Voit toimittaa meille kysymyksiä EU:n toimintapolitiikoista, ohjelmista ja painopisteistä sekä osallistua tapahtumiin, joissa käsitellään EU:n tulevaisuutta.

Ota yhteyttä

EUROPE DIRECT Kainuu
(Kainuun liiton virasto)
Kauppakatu 1, 2.krs
puh. 044 7100 861
ED.Kainuu@kainuunliitto.fi

Aukioloajat

Arkisin klo 9–15

Muina ajankohtina
vastaamme puheluihin ja
sähköpostiviesteihin

Sosiaalinen media

Seuraa meitä sosiaalisessa
mediassa osoitteessa

www.facebook.com/KainuuED

Tutustu Europe Direct Kainuun EU-teemajulkaisun edellisiin numeroihin

<https://issuu.com/viestintakainuu>

Huippuosaamista Kainuussa (2021)
Vihreä siirtymä Kainuussa (2022)
Koulutus ja osaaminen Kainuussa (2023)